

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1952-1953.

VERGADERING VAN 9 JULI 1953.

Verslag van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 25 April 1896 op het eerherstel in strafzaken.

Aanwezig : de hh. ROLIN, voorzitter; ANCOT, DERBAIX, DUTERNE, HANQUET, Mevr. VANDERVELDE, de hh. VAN REMOORTEL en J.-L. CUSTERS, verslaggever.

MEVROUWEN, MIJNHEREN,

Historiek.

In het oorspronkelijk Wetboek van Strafrechtspleging dat bij Decreet van 17 November 1808 tot stand kwam, waren de artikelen 619 tot en met 634 gewijd aan het eerherstel der veroordeelden.

Dit gedeelte werd op het einde van de vorige eeuw grondig omgewerkt en vervangen door de wet van 25 April 1896.

Het thans besproken wetsontwerp heeft tot doel een zekere aanpassing te brengen aan bepaalde artikelen van deze wet die sinds haar ontstaan nog aan geen enkele grondige wijziging onderworpen werd.

Vlak vóór de laatste oorlog en wel op 21 Februari 1940, diende onze geachte collega de h. Rolin een wetsvoorstel in bij de Senaat dat er toe strekte de grens van de wet van 1896 enigszins te verruimen. (Gedr. Stuk Senaat, zitting 1939-1940, nr 106.)

R. A 4670.

Zie :

Gedr. Stukken van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

- 80 (Zitting 1952-1953) : Wetsvoorstel;
- 216 (Zitting 1952-1953) : Wetsontwerp;
- 373 (Zitting 1952-1953) : Amendementen;
- 434 (Zitting 1952-1953) : Verslag;
- 464 (Zitting 1952-1953) : Amendementen.

Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

- 10, 11 en 16 Juni 1953.

Gedr. Stuk van de Senaat :

351 (Zitting 1952-1953) : Ontwerp door de Kamer der Volksvertegenwoordigers overgenomen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1952-1953.

SÉANCE DU 9 JUILLET 1953.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner le projet de loi modifiant la loi du 25 avril 1896 sur la réhabilitation en matière pénale.

MESDAMES, MESSIEURS,

Historique.

Dans la rédaction primitive du Code d'instruction criminelle, établi par le décret du 17 novembre 1808, les articles 619 à 634 étaient consacrés à la réhabilitation des condamnés.

Vers la fin du siècle dernier, cette partie du Code a été profondément remaniée et remplacée par la loi du 25 avril 1896.

Le projet de loi, actuellement en discussion, a pour but d'apporter quelques modifications à certains articles de cette loi qui, depuis son origine, n'a subi aucune transformation profonde.

A la veille de la dernière guerre et plus exactement le 21 février 1940, notre distingué collègue, M. Rolin, déposait sur le Bureau du Sénat une proposition de loi tendant à élargir le cadre de la loi de 1896 (doc. Sénat 1939-1940, n° 106).

R. A 4670.

Voir :

Documents de la Chambre des Représentants :

- 80 (Session de 1952-1953) : Proposition de loi;
- 216 (Session de 1952-1953) : Projet de loi;
- 373 (Session de 1952-1953) : Amendements;
- 434 (Session de 1952-1953) : Rapport;
- 464 (Session de 1952-1953) : Amendements.

Annales de la Chambre des Représentants :

- 10, 11 et 16 juin 1953.

Document du Sénat :

351 (Session de 1952-1953) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

Het voorstel werd door de toenmalige Commissie van Justitie behandeld en verslag in gunstige zin werd uitgebracht door senator Declercq (Gedr. Stuk Senaat, zitting 1939-1940, nr 115) terwijl de Regering bepaalde amendementen op de tekst van de heer Rolin voorstelde. (Gedr. Stuk Senaat, zitting 1939-1940, nr 125.)

De oorlog schorste alle parlementaire werkzaamheden en dus ook de verdere behandeling van dit wetsvoorstel.

Op 16 December 1952 diende Kamerlid Charpentier een wetsvoorstel in waarvan het doel klaarblijkelijk in dezelfde richting liep als dat destijds door de heer Rolin nagestreefd (Gedr. Stuk Kamer, zitting 1952-1953, nr 80).

Op 24 Februari 1953 nam de Regering het oorspronkelijk initiatief van senator Rolin over en diende zij een wetsontwerp in tot wijziging van de wet van 1896 op het eerherstel in strafzaken (Gedr. Stuk Kamer, zitting 1952-1953, nr 216).

Dit regeringsontwerp werd, tezamen met het wetsvoorstel van Kamerlid Charpentier, ter behandeling overgemaakt aan de Commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Bij één en hetzelfde verslag namens deze Commissie uitgebracht door Kamerlid Oblin, werden beide voorstellen onderzocht en tot één enkele nieuwe tekst omgewerkt, waarbij klaarblijkelijk het regeringsontwerp als basis van bespreking werd wegehouden, doch ten dele gewijzigd werd onder invloed van het door de heer Charpentier in zijn wetsvoorstel verdedigd stelsel, en de door hem intussen ingediende amendementen (Gedr. Stuk Kamer, zitting 1952-1953, nr 373).

In de loop van de behandeling door de Kamer van Volksvertegenwoordigers in haar zittingen van 10 en 11 Juni 1953, werd een amendement ingediend door de heer Deruelles (Gedr. Stuk Kamer, zitting 1952-1953, nr 464), strekkende tot het instellen van een verschillende termijn als uitgangspunt voor de aanvraag tot eerherstel, naar gelang het correctionele of criminale veroordeelden geldt. Dat amendement werd echter verworpen.

De door de Commissie van Justitie voorgedragen tekst werd na een korte discussie door de Kamer goedgestemd in haar zitting van 16 Juni 1953 met 124 tegen 63 stemmen.

Het ontwerp werd op 16 Juni jl. door de Kamer van Volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgemaakt (Gedr. Stuk Senaat, zitting 1952-1953, nr 351).

* *

Bespreking.

Het ontwerp heeft tot doel de toepassingsmodaliteiten van de wet op het eerherstel der veroordeelden te versoepelen en aan te passen aan de evolutie die het moderne leven heeft ondergaan gedurende de halve eeuw welke verlopen is sinds het ontstaan van de wet van 1896.

La proposition fut examinée par la Commission de la Justice de l'époque et elle fit l'objet d'un rapport favorable de la part du sénateur Declercq (doc. Sénat, 1939-1940, no 115), tandis que le Gouvernement proposait certains amendements au texte de M. Rolin (doc. Sénat, 1939-1940, no 125).

La guerre vint interrompre toutes les activités parlementaires, suspendant du même coup le cours de la discussion de cette proposition de loi.

Le 16 décembre 1952, M. le député Charpentier déposait une proposition de loi dont le but allait manifestement dans le même sens que celui qui avait été poursuivi jadis par M. Rolin (doc. Chambre, 1952-1953, no 80).

Le 24 février 1953, le Gouvernement reprit l'initiative de M. le Sénateur Rolin en déposant un projet de loi modifiant la loi de 1896 sur la réhabilitation en matière pénale (doc. Chambre, 1952-1953, no 216).

Ce projet gouvernemental fut transmis pour examen à la Commission de la Justice de la Chambre, conjointement avec la proposition de loi de M. le Député Charpentier.

Les deux textes firent l'objet d'un seul rapport fait au nom de la Commission par M. le Député Oblin et ils furent fusionnés en un seul texte nouveau, le projet gouvernemental, qui avait manifestement été retenu comme base de la discussion ayant été partiellement modifié sous l'influence du système défendu par M. Charpentier dans sa proposition de loi et dans les amendements qu'il avait déposés dans l'entretemps (doc. Chambre, 1952-1953, no 373).

Dans le courant des débats qui eurent lieu à la Chambre des Représentants au cours des séances des 10 et 11 juin 1953, un amendement fut déposé par M. Deruelles (doc. Chambre, 1952-1953, no 464) tendant à instaurer un délai différent pour l'introduction de la demande en réhabilitation, selon qu'il s'agirait de condamnations correctionnelles ou criminelles. Cet amendement fut toutefois rejeté.

En sa séance du 16 juin 1953, la Chambre adopta, par 124 voix contre 63, après une brève discussion, le texte présenté par la Commission de la Justice.

Le 16 juin dernier, le projet fut transmis au Sénat par la Chambre des Représentants (doc. Sénat, 1952-1953, no 351).

* *

Discussion.

Le projet a pour but d'assouplir les modalités d'application de la loi sur la réhabilitation des condamnés et de l'adapter à l'évolution de la vie moderne au cours du demi-siècle qui s'est écoulé depuis la promulgation de la loi de 1896.

Men heeft daarbij terecht vooropgesteld dat de veroordeelde en de collectiviteit er beide belang bij hebben dat alle ongerechtvaardigde hinderpalen op de weg van een vlotte en billijke bewijzing van het eerherstel zouden verwijderd worden.

Technisch komt het opzet van de beoogde versoepeling en aanpassing tot uitdrukking in het eerste artikel van het besproken wetsontwerp.

Drie onderscheiden hervormingen worden hierbij doorgevoerd :

1° Artikel 1, 3°, van de wet van 25 April 1896 bepaalt het uitgangspunt van de tijd, vanaf hetwelk een veroordeelde, bij toepassing van de wet eerherstel kan aanvragen. Geen onderscheid wordt in het thans bestaande stelsel gemaakt naar gelang de opgelopen straf; zowel voor criminale als voor correctionele veroordeelden is de duur van de bij de wet opgelegde proeftijd dezelfde : vijf jaar voor gewone misdadigers, tien jaar voor herhalingsmisdadigers.

Met de huidige tekst van het besproken artikel, bevinden zich de veroordeelden die op grond van de wet van 31 Mei 1888 van een gunstmaatregel van voorwaardelijke invrijheidstelling genieten, vaak in een nadeliger toestand dan diegenen die, wellicht omdat zij onwaardig geacht werden, of zich niet in de voorwaarden bevonden om van deze gunstmaatregel te genieten, hun straf volledig hebben moeten uitboeten.

Een klein voorbeeld zal zulks duidelijk maken :

Twee beschuldigden werden op 1 Februari 1950 veroordeeld tot eenzelfde straf van b.v. vijf jaar gevangenis.

De ene boet zijn straf volledig uit en wordt dus vrijgesteld op 31 Januari 1955.

De ander wordt op 31 Januari 1953 bij toepassing van de zgn. wet Lejeune in voorwaardelijke vrijheid gesteld.

Krachtens artikel 4 van deze wet wordt zijn invrijheidstelling slechts definitief, « indien de herroeping niet is ingetroeden voor het verstrijken van eenen termijn ten minste gelijk aan het dubbel van den gevangenzittingstermijn die hem te doen overbleef op den datum waarop de invrijheidstelling te zijnen voordele werd bevolen. Deze termijn moet echter in alle geval, ten minste twee jaar bedragen. »

Hij zal dus geacht worden zijn straf volledig te hebben uitgeboet op 31 Januari 1957.

Gevolg van deze toestand is dat degene aan wie men de gunstmaatregel van de voorwaardelijke invrijheidstelling heeft geweigerd, zijn eerherstel kan aanvragen vanaf 1 Februari 1958, terwijl de voorwaardelijk in vrijheid gestelde twee jaar langer zal moeten wachten.

In de merkwaardige studie : *La Réhabilitation en matière pénale*, van de hand van Procureur-generaal H. BEKAERT en opgenomen in *Les Nouvelles*,

A cet égard, on a avancé à juste titre que le condamné comme la collectivité ont intérêt à voir écarter toutes les entraves non justifiées qui empêchent l'obtention rapide et équitable de la réhabilitation.

Au point de vue technique, le but de l'assouplissement et de l'adaptation poursuivis est traduit dans l'article premier du projet de loi en discussion.

Cet article tend à réaliser trois réformes distinctes :

1° L'article 1er, 3°, de la loi du 25 avril 1896, détermine le point de départ du délai à partir duquel un condamné peut demander sa réhabilitation en application de la loi. Le système actuellement en vigueur ne fait aucune distinction d'après la nature de la peine encourue; la durée du temps d'épreuve prévu par la loi est identique pour les condamnations criminelles et pour les condamnations correctionnelles : cinq ans pour les condamnés ordinaires, dix ans pour les récidivistes.

Sur la base de la rédaction actuelle de l'article en discussion, les condamnés qui bénéficient, en vertu de la loi du 31 mai 1888, d'une mesure de faveur en ce qui concerne la libération conditionnelle, se trouvent souvent dans une situation plus défavorable que ceux qui, peut-être, parce qu'ils ont été jugés indignes ou parce qu'ils ne réunissaient pas les conditions requises pour bénéficier de cette mesure de faveur, ont dû purger l'entièreté de leur peine.

Un exemple servira à illustrer cette constatation :

Deux accusés ont été condamnés le 1er février 1950 à une même peine, soit de cinq ans d'emprisonnement;

L'un des condamnés purge l'entièreté de sa peine et se voit donc libérer le 31 janvier 1955.

L'autre est mis en liberté provisoire le 31 janvier 1953, par application de la loi dite Lejeune.

En vertu de l'article 4 de cette loi, sa libération n'est définitive que « si la révocation n'est pas intervenue avant l'expiration d'un délai égal au double du terme d'incarcération que celui-ci avait encore à subir à la date à laquelle la mise en liberté a été ordonnée en sa faveur. Toutefois, ce délai ne pourra, en aucun cas, être inférieur à deux ans. »

Il sera donc censé avoir purgé l'entièreté de sa peine le 31 janvier 1957.

Il en résulte que le condamné qui s'est vu refuser la mesure de grâce de la libération provisoire pourra demander sa réhabilitation à partir du 1er février 1958, alors que le condamné libéré provisoirement devra attendre deux ans de plus.

Dans une étude remarquable, intitulée *La Réhabilitation en matière pénale*, rédigée par le Procureur général H. Bekaert et insérée dans

Procédure pénale, II, 2, nr 102, schetst de auteur de huidige toestand op hiernavolgende wijze :

« De gevolgen van de voorwaardelijke invrijheidstelling voor de toestand van de veroordeelde zijn, uit het oogpunt van het eerherstel, vrij onverwacht.

» Voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend aan de veroordeelde die, door zijn goed gedrag, een gunstmaatregel verdient. Eerherstel wordt in dezelfde omstandigheden verleend (art. 1, 4°). Doch de voorwaardelijke invrijheidstelling plaatst de veroordeelde die ze geniet, in een minder gunstige positie dan de veroordeelde aan wie zij, wegens zijn slecht gedrag, wordt geweigerd. Zij heeft tot gevolg dat het ogenblik waarop, volgens de vereisten van de wet op het eerherstel, die straf als uitgeboet moet worden beschouwd, naar een latere datum dan het gewone verval van de straf wordt verschoven.

» Die ongerijmdheid is door een eenstemmige rechtspraak bevestigd; zij is een betreurenswaardig doch logisch gevolg gebleken van de beginselen van de vervroegde invrijheidstelling. (Cf. Verbr., 22 Juli 1901 — *Pand. Pér.* 1902, nr 85 — *Pas. I*, 349. — Luijik, 10 Maart 1906 — *Pas. II*, 241. — Parijs, 15 1900 — *Pas. 1901* — II, blz. 14. — Verbr., 16 October 1905 — *Pas. 1906* — I, 17 argumenten). »

Opmerking : De rechtbank van eerste aanleg te Gent velde op 12 Februari 1950 een vonnis dat formeel indruist tegen de traditionele jurisprudentie en de schorsing van de wettelijke ontzetting tijdens de voorlopige invrijheidstelling principieel aanvaardt (tekst vonnis in Tijdschrift voor Notarissen 1950, November, nr 11, blz. 204).

De nieuwe tekst van de eerste alinea van artikel 1, 3°, wil een einde maken aan de aangeklaagde ongerijmdheid door uitdrukkelijk als één der uitgangspunten voor de termijn van vijf jaar te voorzien « de voorwaardelijke invrijheidstelling, voor zover de definitieve invrijheidstelling verkregen is ».

De Commissie was van oordeel dat de wijziging voorgesteld in de laatste alinea van het eerste artikel van het besproken wetsvoorstel niet thuis hoort onder het 3° van artikel 1 van de wet van 25 April 1896, doch beter op haar plaats is na de 1ste alinea van het 4° van dezelfde wet.

Deze zienswijze kwam tot uitdrukking in de amendementen 1 en 2 van de Commissie aan het slot van dit verslag afgedrukt.

2° In de 2^e alinea van hetzelfde artikel 1, 3°, welke een termijn van tien jaar voorziet waar het herhalingsmisdadigers geldt, werd deze termijn eveneens toepasselijk gesteld op recidivisten welke bij toepassing van artikel 25, alinea 2, van de wet van 9 April 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, ter beschikking van de Regering werden gesteld.

Deze aanpassing is volkomen normaal en vergt een verdere commentaar.

Les Nouvelles : Procédure pénale, II, 2, n° 102, l'auteur dépeint comme suit la situation actuelle :

« Les effets de la libération conditionnelle sur la situation du condamné, du point de vue de la réhabilitation, sont assez inattendus.

« La libération conditionnelle s'accorde au condamné qui, par sa bonne conduite, justifie l'octroi d'une mesure de faveur. La réhabilitation s'accorde dans les mêmes conditions (art. 1er, 4°). Cependant, la libération conditionnelle place le condamné qui en bénéficie dans une situation moins favorable que celle du condamné qui, par son inconduite, se la voit refuser. Elle reporte à une date plus éloignée de celle de l'exécution normale de la peine, le moment où, suivant les exigences de la loi sur la réhabilitation, cette peine peut être considérée comme éteinte.

» Cette anomalie a été consacrée par une jurisprudence unanime; elle est apparue comme une conséquence regrettable, mais logique, des principes de la libération anticipée. (Cf. Cass. 22 juillet 1901 — *Pand. Pér.* 1902, n° 86. — *Pas. I*, 349. — Liège, 10 mars 1906 — *Pas. II*, 241. — Paris, 15 juin 1900 — *Pas. 1901*, II, 14. — Cass. 16 oct. 1906 — *Pas. 1906*, I, 17 arguments). »

Remarque : Le tribunal de première instance de Gand a rendu le 12 février 1950 un jugement allant directement à l'encontre de la jurisprudence traditionnelle en admettant en principe la suspension de l'interdiction légale au cours de la libération provisoire (texte du jugement, voir « Tijdschrift voor Notarissen », 1950, novembre n° 11, p. 204.)

La rédaction nouvelle du premier alinéa de l'article 1er, 3°, entend mettre fin à l'anomalie incriminée en prévoyant expressément comme un des points de départ du délai de cinq ans « la mise en liberté conditionnelle, pour autant que la libération définitive soit acquise ».

La Commission a estimé que la modification proposée au dernier alinéa de l'article 1er de la proposition de loi en discussion n'est pas à sa place sous le 3° de l'article 1er de la loi du 25 avril 1896, mais devrait plutôt figurer après le premier alinéa du 4° de la même loi.

Ce point de vue a été exprimé dans les amendements 1 et 2 de la Commission reproduits à la fin du présent rapport.

2° Au 2e alinéa du même article 1er, 3°, prévoyant un délai de dix ans lorsqu'il s'agit de récidivistes, ce même délai a été rendu applicable aux condamnés qui, par application de l'article 25, alinéa 2, de la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, ont été mis à la disposition du Gouvernement.

Cette adaptation est parfaitement normale et ne nécessite aucun commentaire.

3º Aan hetzelfde artikel 1, 3º, wordt een nieuwe alinea toegevoegd om de volgende reden :

Volgens het huidig stelsel, kan de veroordeelde in eer hersteld worden wanneer hij gedurende de vastgestelde termijn van vijf of tien jaar geen enkele veroordeling meer heeft opgelopen.

Een veroordeling tot een politiestraf van 1 fr. b.v. staat de ontvankelijkheid van zijn aanvraag in de weg.

Terecht tekent Kamerlid Charpentier in de toelichting van zijn wetsvoorstel daarbij aan dat « de moderne levensomstandigheden eisen dat de wet (op dit punt) zou verruimd worden teneinde een hinderpaal voor het eerherstel uit de weg te ruimen dewelke uit die omstandigheden (en niet uit een asociale delinquentiegeest) voortvloeit. »

Als voorbeeld geeft hij daarbij aan dat de moderne burger die een autovoertuig bestuurt dikwijls dergelijke lichte veroordelingen oploopt.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft deze principiëel noodzakelijke verruiming van de wet op volgende wijze doorgevoerd : « Een of meer veroordelingen tot geldboeten of tot hoofdgevangenisstraffen van minder dan één maand, ten opzichte waarvan de bovenstaande termijnen (van vijf resp. tien jaar) niet zijn verstreken, geven geen aanleiding meer tot nietontvankelijkheid van de aanvraag tot eerherstel voor de vroegere veroordelingen. »

Met andere woorden : het onderzoek van de grondheid van de aanvraag tot eerherstel blijft volledig onverlet.

Het Hof van Beroep behoudt te dien aanzien zijn volledig recht van appreciatie.

Doch de behandeling ten gronde van de ingediende aanvraag zal, zoals thans het geval is, niet meer stuiten op een grond van onontvankelijkheid vanwege het bestaan van een of meer lichte veroordelingen, door de aanvrager binnen het verloop van de bij de wet voorziene proeftijd van vijf of tien jaar opgelopen.

Technisch schijnt dit stelsel volkomen aanvaardbaar.

Het enig punt, waaromtrent discussie kan ontstaan en overigens tijdens de behandeling inde Kamer van Volksvertegenwoordigers ontstaan is, ligt juist in het bepalen van wat men onder « lichte veroordelingen » mag verstaan.

Voor zover het veroordelingen tot geldboeten betreft met inbegrip van de correctieve geldboeten, kan men geredelijk aanvaarden dat de daarbij betrekkelijke misdrijven werkelijk geen uitgesproken karakter van zwaarwichtigheid vertoond hebben.

Waar de Kamer echter het door haar aanvaard criterium heeft uitgebreid tot « hoofdgevangenisstraffen van minder dan één maand » lijkt dit criterium aan uw Commissie allesbehalve veilig en onaanvechtbaar.

Het komt uw Commissie voor dat de scheidingslijn niet zou moeten bepaald worden door de duur van de opgelegde gevangenisstraf, maar door de

3º Le même article 1er, 3º, est complété par un alinéa nouveau pour les motifs suivants :

Sous le régime actuel, le condamné peut être réhabilité à condition qu'il n'encoure plus aucune condamnation dans le délai prescrit de cinq ou dix ans.

Une condamnation à une peine de police d'un franc par exemple s'oppose à la recevabilité de la demande.

Aussi est-ce à bon droit que le député Charpentier souligne dans les développements de sa proposition de loi « que les conditions de vie moderne demandent que la loi soit élargie sur ce point, de manière à écarter un obstacle à la réhabilitation, né des conditions de la vie moderne (et non d'un esprit de délinquance asociale). »

A ce propos, il cite l'exemple des personnes conduisant une voiture automobile et qui encourent souvent de telles condamnations à des peines légères.

La Chambre des Représentants a procédé à cet élargissement essentiellement nécessaire de la loi, en adoptant le texte suivant : « Une ou plusieurs condamnations à des peines d'amende ou à des peines d'emprisonnement principal ne dépassant pas un mois, à l'égard desquels les délais ci-dessus (de cinq ou de dix ans) ne sont pas expirés, ne rendent pas irrecevable la demande de réhabilitation visant les condamnations antérieures. »

En d'autres termes, il n'existe aucun empêchement à l'examen du bien-fondé de la demande en réhabilitation.

La Cour d'appel garde à cet égard un droit total d'appréciation.

Toutefois, l'examen au fond de la demande introduite ne se heurtera plus, ainsi que c'est le cas actuellement, à une cause d'irrecevabilité résultant de l'existence d'une ou de plusieurs condamnations légères encourues par le demandeur durant le temps d'épreuve de cinq ou de dix ans fixé par la loi.

Du point de vue technique, ce régime semble pleinement justifié.

Le seul point discutable et discuté d'ailleurs lors de l'examen du projet par la Chambre des Représentants, est précisément la définition de ce qu'il faut entendre par « condamnations légères ».

Pour autant qu'il s'agisse de condamnations à des peines d'amende, y compris les peines d'amende correctionnelle, on peut admettre que les infractions sanctionnées par elles n'ont pas été réellement graves.

De l'avis de votre Commission, l'extension par la Chambre du critère admis par elle pour les « peines d'emprisonnement principal ne dépassant pas un mois » est loin de constituer une base sûre et inattaquable.

Elle estime que la distinction ne devrait pas se faire selon la durée de la peine d'emprisonnement infligée, mais selon la nature de l'infraction sanc-

aard van het misdrijf waarop de binnen de proeftijd opgelopen veroordeling slaat.

Men moge daarbij bedenken dat het eerherstel, zoals het bij de wet van 25 April 1896 georganiseerd werd, het voorkomen heeft van een buitengewone gunst welke de wetgever enkel heeft willen toe kennen aan diegenen van wie het vaststaat dat de eens begane misstap werkelijk een toevallige afwijking is geweest van de rechte weg die zij gedurende de opgelegde proeftijd resoluut blijken terug gevonden te hebben.

Dat is overigens de reden waarom eerherstel slechts éénmaal kan toegekend worden.

Alleen aan die veroordeelden, die door een onberispelike houding gedurende vijf of tien jaar het bewijs hebben geleverd van een definitieve amending, heeft de wetgever van 1896 een enige kans willen geven om een nieuw vlekkeloos leven te beginnen.

Wil men de oorspronkelijke geest van het instituut van het eerherstel zoals het in ons Strafrecht ingericht werd, onverminkt behouden, dan zal men zeer omzichtig moeten te werk gaan bij het bepalen van het criterium op grond waarvan vroegere veroordelingen tot hoofdgevangenisstraffen zich niet tegen de ontvankelijkheid van een aanvraag tot eerherstel verzetten.

De door de Kamer aanvaarde grens van één maand lijkt uw Commissie al te willekeurig : een veroordeling tot één maand wegens diefstal of misbruik van vertrouwen, opgelopen binnen het verloop van de proeftijd is volgens haar te ernstig om er zonder meer abstractie van te maken ten aanzien van de ontvankelijkheid van een aanvraag tot eerherstel voor een vijf jaar vroeger begane misstap.

Voor het bepalen van het door uw Commissie noodzakelijk geacht criterium volgens de aard van het misdrijf, werd aangeleund bij de tekst van artikel 7 van het Kieswetboek, dat een opsomming geeft van bepaalde beschikkingen van het Strafwetboek, wier overtreding geen verval van het recht om te kiezen voor gevolg moet hebben.

De bij de opgesomde artikelen beteugelde handelingen kunnen over het algemeen gerangschikt worden onder de zgn. niet-intentionele delicten, waarbij elk misdadig inzicht achterwege blijft en die in elk geval geen smadelijk of onterend karakter vertonen. In het wetsvoorstel van senator Rolin kwam dezelfde gedachte tot uitdrukking.

Meer bepaaldelijk komen in de opsomming voor de artikelen 419 en 420 van het Strafwetboek, welke de juridische basis van vervolging uitmaken bij verkeersongevallen waarbij personen onvrijwillig gedood of verwond werden.

Het is vooral deze laatste categorie inbreuken op het Strafwetboek die de Kamer van Volksvertegenwoordigers op het oog heeft gehad bij de behandeling van de besproken tekst.

tionnée par une condamnation intervenue durant le temps d'épreuve.

Il importe de souligner que la réhabilitation, telle qu'elle a été inaugurée par la loi du 25 avril 1896, est considérée comme une faveur exceptionnelle, que le législateur a voulu accorder exclusivement aux délinquants, dont il est acquis que la faute unique constitue effectivement un écart accidentel de la bonne voie, dans laquelle ils semblent être rentrés résolument durant le temps d'épreuve imposé.

C'est là d'ailleurs la raison pour laquelle la réhabilitation ne peut être accordée qu'une seule fois.

C'est aux seuls condamnés, qui, par une conduite irréprochable durant cinq ou dix ans, ont fourni la preuve d'un amendement définitif, que le législateur de 1896 a voulu donner une occasion unique de recommencer une vie nouvelle sans taches.

Si l'on veut respecter l'esprit primitif de la réhabilitation, il faudra se montrer très circonspect dans l'établissement du critère d'après lequel les condamnations à des peines d'emprisonnement principal, encourues antérieurement, ne feraient pas obstacle à la demande de réhabilitation.

Votre Commission estime que le critère d'un mois admis par la Chambre est trop arbitraire : une condamnation à une peine d'emprisonnement d'un mois du chef de vol ou d'abus de confiance, intervenue pendant le temps d'épreuve, constitue à son avis un fait d'une gravité telle qu'on ne peut en faire abstraction à l'égard de la recevabilité d'une demande de réhabilitation pour une faute remontant à cinq ans.

Pour l'établissement du critère basé sur la nature de l'infraction, que votre Commission a jugé nécessaire d'adopter, celle-ci s'est inspirée du texte de l'article 7 du Code électoral, comportant une énumération de certaines dispositions reprises au Code pénal, dont la contravention ne doit pas entraîner la déchéance du droit de vote.

Les actes sanctionnés par les articles énumérés peuvent généralement se ranger parmi les délits non doleux, c'est-à-dire ceux dans lesquels l'intention délictueuse fait défaut et qui, en tout cas, ne présentent aucun caractère outrageant ou déshonorant. La proposition de loi déposée par M. Rolin exprimait la même idée.

L'énumération comprend notamment les articles 419 et 420 du Code pénal, qui constituent la base juridique des poursuites en matière d'accidents de roulage, ayant occasionné involontairement la mort ou des blessures.

C'est surtout cette dernière catégorie d'infractions au Code pénal que la Chambre des Représentants a visée en premier lieu, lors de l'examen du texte en question.

Op grond van deze overwegingen, stelt uw Commissie voor de tekst van de derde alinea van het besproken artikel 1, 3° (4e alinea van artikel 1 van de besproken wet) te amenderen zoals aangegeven aan het einde van dit verslag.

* *

De artikelen 2 en 3 van het besproken wetsontwerp vergen geen commentaar. Zij behelzen enkel een aanpassing van de thans bestaande teksten aan de nieuwe toestand welke geschapen wordt door de aanvaarding van het gewijzigd artikel 1, 3° en 4°.

* *

Artikel 4 voorziet, bij wijze van overgangsbepaling, de mogelijkheid om, binnen een termijn van twee jaar, de aanvragen welke door het Hof van Beroep als onontvankelijk werden afgewezen wegens het bestaan van veroordelingen opgelopen binnen de proeftijd van vijf of tien jaar, opnieuw in te dienen.

* *

Uw Commissie heeft gemeend het feit dat het besproken wetsontwerp, ingevolge zijn amending door de Senaat, door de Kamer van Volksvertegenwoordigers opnieuw moet behandeld worden te baat te moeten nemen om een oplossing te geven aan een moeilijkheid welke bij herhaling in de praktijk gerezen is, in verband met de toepassing van de wetgeving inzake eerherstel op vreemdelingen, die tijdens hun verblijf in België een veroordeling hebben opgelopen, doch sindsdien sinds jaren het land hebben verlaten en zich dan beroepen op de wet van 25 April 1896 om eerherstel ten aanzien van deze veroordeling aan te vragen.

De moeilijkheden houden verband met twee punten :

a) Artikel 2 van de wet van 25 April 1896 bepaalt dat de veroordeelde zijn aanvraag moet indienen in handen van de procureur der Konings van het arrondissement waar de veroordeelde woont.

Gezien de vreemdeling geen verblijfplaats in België heeft, bevindt hij zich in de praktische onmogelijkheid om deze bepaling toe te passen.

Het amendement 3 van de Commissie voorziet in deze leemte.

b) Artikel 3 voorziet in de overlegging van attes-taten door de burgemeester van de gemeenten en de vrederechters van de kantons waar de aanvrager metterwoonst gevestigd is geweest sinds zijn veroordeling.

Daar in zeer veel gevallen de vreemdeling het land verlaten heeft na zijn veroordeling en er vaak geruime tijd verstreken is alvorens bij de aanvraag tot eerherstel indiende, mist de bij artikel 3 voorziene overlegging van de bedoelde bescheiden alle doelmatigheid.

Uw Commissie heeft bij haar amendement 4 een stelsel aanvaard dat soepeler is door aan de beoordeling van de procureur des Konings over

Ces considérations ont incité votre Commission à amender le texte de l'alinea 3 de l'article 1er, 3° (alinea 4 de l'article 1er de la loi examinée) tel qu'il est indiqué à la fin du présent rapport.

* *

Les articles 2 et 3 du projet de loi en discussion ne nécessitent aucun commentaire. Ils ne font qu'adapter les textes actuellement en vigueur à la situation nouvelle créée par l'adoption de l'article 1er, 3° et 4°, modifié.

* *

L'article 4 prévoit, à titre transitoire, la possibilité de renouveler avant l'expiration de deux ans, les demandes que la Cour d'appel a rejetées comme irrecevables, en raison de l'existence de condamnations encourues pendant le temps d'épreuve de cinq ou dix ans.

* *

Votre Commission a estimé qu'elle pouvait mettre à profit le fait que le projet de loi en discussion doit, à la suite des amendements apportés par le Sénat, retourner à la Chambre des Représentants, pour rechercher une solution à la difficulté qui se présente fréquemment lorsqu'il s'agit d'appliquer la législation sur la réhabilitation aux étrangers, qui, pendant leur séjour en Belgique, ont encouru une condamnation, mais qui ont ensuite quitté le pays pendant de nombreuses années et invoquent, à leur retour, la loi du 25 avril 1896 pour solliciter la réhabilitation à l'égard de cette condamnation.

Les difficultés se rapportent à deux points :

a) l'article 2 de la loi du 25 avril 1896 stipule que le condamné adresse sa demande au procureur du Roi de l'arrondissement dans lequel il réside.

L'étranger, n'ayant pas de résidence en Belgique, se trouve dans l'impossibilité matérielle de se conformer à cette disposition.

L'amendement 3 présenté par votre Commission vient combler cette lacune.

b) l'article 3 prévoit la production d'attestations par les bourgmestres des communes et les juges de paix des cantons où l'intéressé a eu sa résidence depuis sa condamnation.

Toutefois, comme l'étranger a souvent quitté le pays après sa condamnation, et qu'il s'est écoulé un certain temps avant qu'il n'introduise sa demande de réhabilitation, la production de ces pièces, prescrite par l'article 3, n'est guère efficace.

L'amendement 4 de votre Commission introduit un système plus souple qui laisse au procureur du Roi le soin d'apprécier quelles sont les pièces

te laten welke bescheiden door de vreemdeling moeten overgelegd worden in de geest van hetgeen artikel 3 als normale regel voorschrijft.

Dit amendement werd door uw Commissie aanvaard met algemene stemmen.

Het wetsontwerp also geamendeerd evenals dit verslag werden goedgekeurd met algemene stemmen.

De Verslaggever,
J.-L. CUSTERS.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

* *

AMENDEMENTEN DOOR DE COMMISSIE VAN JUSTITIE VOORGEDRAGEN.

ART. 1.

De laatste alinea van artikel 1 te schrappen.

ART. 1 bis (nieuw).

Een nieuw artikel 1bis toe te voegen waarvan de tekst luidt als volgt :

« In artikel 1, 4°, na de eerste alinea van dezelfde wet, wordt hiernavolgende tekst ingelast als 2e alinea :

« Niettemin geven één of meer veroordelingen tot politiestraffen en correctionele geldboeten in het algemeen of tot hoofdgevangenisstraffen hoofdens inbreuk op de artikelen van het Strafwetboek 242, 263, 283, 285, 294, 295, alinea 2, 319 tot 321, 361, 362, 419 tot 422, 519, alsmede op de artikelen 333 en 334 van hetzelfde Wetboek voor zover zij slaan op het geval van nalatigheid, ten opzichte van welke veroordelingen de bovenstaande termijnen niet zijn verstreken, geen aanleiding tot niet-ontvankelijkheid van de aanvraag tot eerherstel voor de vroegere veroordelingen. »

ART. 2.

Aan artikel 2 een tweede alinea toe te voegen, luidende :

« Wanneer de veroordeelde in het buitenland verblijft, wordt de aanvraag gericht tot de procureur des Konings van het arrondissement Brussel. »

ART. 3.

In fine van artikel 3 een lid toe te voegen, luidende :

« Wanneer de veroordeelde in het buitenland verblijft, of er verbleven heeft gedurende ten minste de helft van de tijd die sinds de veroordeling verlopen is, bepaalt de procureur des Konings welke attesten moeten worden overgelegd ter vervanging van de hierboven bepaalde. »

que devra produire l'étranger, en s'inspirant de ce que l'article 3 prévoit comme règle normale.

Cet amendement a été adopté à l'unanimité par votre Commission.

Le projet de loi ainsi amendé, ainsi que le présent rapport, ont été approuvés à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J.-L. CUSTERS.

Le Président,
H. ROLIN.

* *

AMENDEMENTS PRÉSENTÉS PAR LA COMMISSION DE LA JUSTICE.

AKT. 1.

Supprimer le dernier alinéa de l'article 1er.

ART. 1 bis (nouveau).

Insérer un article 1bis nouveau libellé comme suit :

« A l'article 1er, 4°, de la r*ème* loi, il est inséré, après le premier alinéa, un second alinéa, rédigé comme suit :

« Néanmoins, une ou plusieurs condamnations à des peines de police et à des amendes correctionnelles en général ou à des peines principales d'emprisonnement du chef d'infraction aux articles 242, 263, 283, 285, 294, 295, alinéa 2, 319 à 321, 361, 362, 419 à 422, 519 du Code pénal, ainsi qu'aux articles 333 et 334 du même Code pour autant qu'ils se rapportent au cas de négligence, condamnations pour lesquelles les délais précités ne sont pas expirés, ne donnent pas lieu à la non-recevabilité de la demande en réhabilitation pour des condamnations antérieures. »

ART. 2.

Ajouter à l'article 2, un second alinéa rédigé comme suit :

« Lorsque le condamné réside à l'étranger, la demande est adressée au procureur du Roi de l'arrondissement de Bruxelles. »

ART. 3.

Ajouter *in fine* de l'article 3, un alinéa rédigé comme suit :

« Lorsque le condamné réside à l'étranger où qu'il y a résidé pendant la moitié au moins du temps écoulé depuis la condamnation, le procureur du Roi détermine les attestations à produire pour tenir lieu de celles prévues ci-dessus. »